

KUNSTIAINETE AINEKAVA SINIMÄE PÕHIKOOI

Sinimäe Põhikooli kunstiainete ainekava on koostatud lähtuvalt järgmisest dokumendist:

- Põhikooli riiklik õppekava
- Sinimäe Põhikooli õppekava

Sisukord

KUNSTIAINETE AINEVALDKONNA PÕHIKOOLI AINEKAVA	5
1. KUNSTIAINETE ÕPETAMISE ÜLDALUSED.....	6
1.1. Kunstipädevus.....	6
1.2. Ainevaldkonna õppeained.....	7
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus	8
1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes.....	9
1.5. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega.	11
1.6. Läbivad teemad.....	12
2. SP KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOOLILE	14
2.1. Kunstiõpetuse üldalused	14
2.2. Õpitulemused põhikooli lõpetamisel:	15
2.3. Õppetegevus.....	15
2.4. Kunstiõpetuse tunnijaotus	16
2.5. Õppevormid	17
2.6. Füüsiline õpikeskkond	17
2.7. Hindamine.....	18
2.8. Kunsti- ja tööõpetuse ainekava, 1. Klass	19
2.8.1. <i>Õppeesmärk</i>	19
2.8.2. <i>Õpitulemused</i>	20
2.8.3. <i>Õppesisu kunsti- ja tööõpetuses 1. klassis (3 nädalatundi, kokku 105 tundi)</i>	20
2.8.4. <i>Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses</i>	21
2.8.5. <i>Lõiming teiste ainevaldkondadega</i>	22
2.8.6. <i>Tööviisid</i>	23
2.9. Kunsti- ja tööõpetuse ainekava, 2. klass (3 nädalatundi, kokku 105 tundi).....	23
2.9.1. <i>Õppeesmärk</i>	23
2.9.2. <i>Õpitulemused</i>	24
2.9.3. <i>Õppesisu kunsti- ja tööõpetuses 2. klassis</i>	24
2.9.4. <i>Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses</i>	25
2.9.4. <i>Lõiming teiste ainevaldkondadega</i>	27
2.10. Kunsti- ja tööõpetuse ainekava, 3. klass (2 nädalatundi, kokku 70 tundi).....	28
2.10.1. <i>Õppeesmärk</i>	28
2.10.2. <i>Õpitulemused</i>	29
2.10.3. <i>Õppesisu kunsti ja tööõpetuses 3. klassis</i>	29
2.10.4. <i>Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses</i>	31

2.10.5. Lõiming teiste ainevaldkondadega.....	31
2.11. Kunstiõpetus 4.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)	32
2.11.1. Õpitulemused.....	32
2.11.2. Õpisisu ja tegevused.....	32
2.11.3. Üldteemad	33
2.12. Kunstiõpetus 5.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi).....	34
2.12.1. Õpitulemused	34
2.12.2. Õpisisu ja tegevused.....	34
2.12.3. Üldteemad	34
2.13. Kunstiõpetus 6.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi).....	35
2.13.1. Õpitulemused	35
2.13.2. Õpisisu ja tegevused.....	35
2.13.3. Üldteemad.....	36
2.14. Kunstiõpetus 7.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi).....	37
2.14.1. Õpitulemused	37
2.14.2. Õpisisu ja tegevused.....	37
2.14.3. Üldteemad.....	37
2.15. Kunstiõpetus 8.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi).....	38
2.15.1. Õpitulemused	38
2.15.2. Õpisisu ja tegevused.....	39
2.15.3. Üldteemad	39
2.16. Kunstiõpetus 9.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi).....	40
2.16.1. Õpitulemused	40
2.16.2. Õpisisu ja tegevused.....	40
2.16.3. Üldteemad	40
3. MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA.....	42
3.1. Õppe-eesmärgid	42
3.2. Õppetegevused.....	42
3.3. Õppesisu.....	44
3.4. Õpitulemused põhikooli lõpetamisel	49
3.5. Muusikaõpetus 1. klassis (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI).....	50
3.5.1. Õppesisu.....	50
3.5.2. Õpitulemus	51
3.6. Muusikaõpetus 2. KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI).....	52
3.6.1. Õppesisu.....	52
3.6.2. Õpitulemused	54
3.7. Muusikaõpetus 3.KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI).....	55
3.7.1. Õppesisu.....	55

3.7.2. Õpitulemused	56
3.8. Õpitulemused I kooliastme läbimisel.....	57
3.9. Muusikaõpetus 4.KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI)	58
3.9.1. Õppesisu.....	58
3.9.2. Õpitulemused	59
3.10. Muusikaõpetus 5.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)	61
3.10.1. Õppesisu.....	61
3.10.2. Õpitulemus	62
3.11. Muusikaõpetus 6. KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)	64
3.11.1. Õppesisu	64
3.11.2. Õpitulemused.....	65
3.12. ÕPITULEMUSED II KOOLIASTME LÄBIMISEL	66
3.13. Muusikaõpetus 7. KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)	67
3.13.1. Õppesisu.....	67
3.13.2. Õpitulemused	69
3.14. Muusikaõpetus 8.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)	70
3.14.1. Õppesisu.....	70
3.14.2. Õpitulemus	71
3.15. Muusikaõpetus 9.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)	73
3.15.1. Õppesisu.....	73
3.15.2. Õpitulemus	74
ÕPITULEMUSED PÕHIKOOLI LÕPETAMISEL:	76

KUNSTIAINETE AINEVALDKONNA PÕHIKOOLI AINEKAVA

Sinimäe Põhikooli jätkusuutlikus ja arenevas koolis on loodud õppimist toetav keskkond, mis tagab kõigile õpilastele kvaliteetse hariduse arvestades iga õpilase võimeid ning individuaalset arengut.

Sinimäe Põhikooli väärtusteks on hoolivus, avatus ja koostöö, mille tulemuseks on elus toimetulekuks vajalike oskuste ning väärtushinnangute kujunemine.

1. KUNSTIAINETE ÕPETAMISE ÜLDALUSED

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Ainevaldkonnaga taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust. Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmes. Sinimäe Põhikoolis toimub I kooliastmes kunsti- ja tööõpetuse õpetamine lõimitult kuid kahe õppeainena.

Ainevaldkonna ainete nädalatundide jaotus kooliastmeti ja klassiti:

I kooliaste

Kunsti- ja tööõpetus - 8 nädalatundi

Muusika - 6 nädalatundi

1. klassis

Kunst ja tööõpetus - 3 nädalatundi

Muusika - 2 nädalatundi

2. klassis

Kunst ja tööõpetus - 3 nädalatundi

Muusika - 2 nädalatundi

3. klassis

Kunst ja tööõpetus - 2 nädalatundi

Muusika - 2 nädalatundi

II kooliaste

Kunst - 3 nädalatundi

Muusika - 4 nädalatundi

4. klass

Kunst – 1 nädalatundi

Muusika - 2 nädalatundi

5. klass

Kunst - 1 nädalatundi

Muusika - 1 nädalatund

6. klass

Kunst - 1 nädalatund

Muusika - 1 nädalatund

III kooliaste

Kunst - 3 nädalatundi

Muusika - 3 nädalatundi

7. klass

Kunst - 1 nädalatund

Muusika - 1 nädalatund

8. klass

Kunst - 1 nädalatund

Muusika - 1 nädalatund

9. klass

Kunst - 1 nädalatund

Muusika - 1 nädalatund

1.3 Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutavas maailmas. Kunst laiemas tähenduses võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutavas ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitiivset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning

analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitiivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus)

1.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavaate kunstiteoste ja –sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi;

samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovatelahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Digipädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate digivahendite kasutamine aineõpetuses laiemas visuaalse ja audiovisuaalse silmaringi laiendamisel; ettekannete ja infootsingu sidumine igapäevase õppetegevusega. Digivahendid annavad piiramatuid võimalusi kunsti loomisel ja loomingulise inspiratsiooni ammutamisel.

1.5 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega.

Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.
2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.
3. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.
4. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust;
- kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

1.6 Läbivad teemad

Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng“ ning „Teabekeskond“ käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2. SP KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOOIILE

2.1. Kunstiõpetuse üldalused

Kunstiõppes on kesksel kohal õpilase aktiivne tegutsemine – uurimuslik tutvumine nähtuste ja seostega ning uute teadmiste saamine või rakendamine praktilises loomingulises töös. Nii kujutamise kui kujundamise ülesannetes puututakse alati kokku teose ülesehituse ja vormiküsimustega, teose loomine toob sisse tehnikate ja tehnoloogiaküsimused. Ülesannete ainestik või kontekst tuleb igapäevaelust või kunstiajaloost. See pakub võimalust nii infootsinguks kui ka teoste võrdlemiseks. Praktilise töö eel, ajal ja/või järel arutletakse teose sisu, vormi, sõnumite ja tõlgenduste üle.

Uut õpitakse töösükli algul, omandatud teadmist või oskust rakendatakse loomingulises töös. Kuid samahästi võib uue teadvustamine toimuda praktilise töö järel eelnevalt kogetut sõnastades, üldistades ja laiendades. Kunsti võtteid ja vahendeid ning kõikvõimalikku elulist ainestikku kasutades toetatakse nii õpilase kunstiteadlikkuse kujunemist kui isiksuse üldist arenemist laiemas mõttes. Tähtsam kui spetsiaalsete teadmiste ja tehnikate omandamine, on see, et visuaalsed mõtlemis- ja väljendusviisid saaksid osaks õpilaste maailmast. Kunstiõppes tuleb maksimaalselt kasutada ära õpilaste erinevaid kogemusi, toetuda erinevatele meeltele, viibida reaalselt erinevates keskkondades, anda õpilastele võimalus kogemusi ja kujutlusi sõnadesse panna. Õppeühikute ja ajamahtude kavandamisel tuleb olla paindlik ja vajadusel viia jooksvalt sisse muudatusi.

Õpetaja ehitab ülesanded igal õppeaastal erinevalt üles, lähtudes õpilastest, kooli ühisprojektidest ja kultuurisituatsioonist. Sama õpitulemuse saavutamiseks või sama õppesisu käsitlemiseks saab luua erinevaid õppesituatsioone (erinevateks õppeaastateks, erinevatele klassidele, vajadusel ka sama klassi erineva tasemega õpilastele), varieerides erinevaid õppesisu elemente, ülesande tingimusi, teemat, tehnikat, arutelude ainestikku, infoallikaid ja seoseid teiste õppeainetega. Kunstiõppele on omane täpse korduse vältimine, vaheldusrikkus ning uue leiutamine. Kunstiülesanne on looming, mille kujundamises on oma roll nii õpetajal, õpilasel kui konkreetsel oludel.

2.2. Õpitulemused põhikooli lõpetamisel:

- 1) õpilane on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.
- 6) Konkreetsed õpitulemused tuuakse välja eraldi klassiti ainekavas.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

2.3. Õppetegevus

Õppetegevus ei ole kunstis suunatud ühesuguste teoste loomisele. Õppeprotsess ja ülesanded peavad olema sellised, et iga laps leiaks ja säilitaks omapära, väljendusjulguse ja loomisrõõmu.

Õppeaine iseloomust lähtuvalt on selle raames toimuvad tegevused väga mitmekesised: kujutamine ja kujundamine, konstrueerimine, eneseväljendus erinevate meediumide abil, tövõtetega tutvumine ja erinevate töövahendite kasutamine grafiitpliiatsist digitaaltehnikani, arutelud ja analüüsid, visuaalse materjali otsimine nii klassiruumis kui väljaspool seda, näituste külastamine ja näituste korraldamine jne. Õpetaja ülesanne on tagada, et kõik tegevused oleksid mõtestatud, eesmärgipärased ja loomingulised. Aasta- aastalt muutuvad õppetegevused õpilaste vajaduste ja eelistuste järgi diferentseeritumaks, suureneb visandamise-kavandamise

osakaal, kirjeldus kasvab analüüsiks, erinevate tehnoloogiate iseärasusi ja võimalusi kasutatakse järjest avaramalt ja paindlikumalt.

Kodutööd harjutavad õpilasi käima silmad lahti ja märkama erinevaid visuaalseid aspekte kõikjal, kus nad liiguvad (ka mitmesugustes infokanalites, millega nad kokku puutuvad). Koduseks tööks võivad olla vaatlusülesanded, visandid, verbaalse ja visuaalse info otsimine, näituse külastamine, (loodusliku) materjali korjamine, klassis alustatud ülesande lõpetamine vms.

Õppetegevuse väljundid ehk õppeproduktid võivad lisaks visuaalsetele teostele olla ka uurimus, arutelul osalemine või õppeprotsessi dokumentatsioon.

2.4. Kunstiõpetuse tunnijaotus

I kooliaste

Kunsti- ja tööõpetus – 8 nädalatundi

1. klassis

Kunst ja tööõpetus - 3 nädalatundi

2. klassis

Kunst ja tööõpetus - 3 nädalatundi

3. klassis

Kunst ja tööõpetus - 2 nädalatundi

II kooliaste

Kunst –3 nädalatundi

4. klass

Kunst - 2 nädalatundi

5. klass

Kunst - 2 nädalatundi

6. klass

Kunst - 1 nädalatund

III kooliaste

Kunst – 3 nädalatundi

7. klass

Kunst - 1 nädalatund

8. klass

Kunst - 1 nädalatund

9. klass

Kunst - 1 nädalatund

2.5. Õppevormid

Kunstiõppesse sobivad järgmised töövormid: individuaalne töö, rühmatöö, projektõpe, õuesõpe, õppekäigud. Need võivad olla nii omavahel seotud kui ühest teiseks areneda. Rühmatöö arendab koostööoskust, pakub võimalust katsetada erinevaid rolle, arendada üksteise häid ideid ja luua mängulist õhkkonda, ning luua suuremaid ja ajamahukamaid teoseid. Projektõpe aitab siduda teooriat ja praktikat, rakendada aktiivõppe meetodeid, lõimida erinevaid õppeaineid, hõlmata lisaks ainete tavapärasele sisule selliseid elulisi teemasid ja probleeme, mis kipuvad kooliseinte vahelt välja jääma.

Oluline roll on ka klassiruumist väljaspool toimuval. Lisaks vältimatutele muuseumides ja näitustel käimistele tehakse õppekäike erinevatesse loodus- ja tehiskeskkondadesse, kus võib toimuda eeltöö klassis tehtavale: otsitakse uusi teadmisi, kogemusi ja inspiratsiooniallikaid, tehakse visandeid või fotosid, kogutakse looduslikku materjali jms.

2.6. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on päevavalgusspektriga valgustus, vesi/kanalisatsioon, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.

Kool tagab kooli õppekava järgi kunstitundideks foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvuti kasutamise võimaluse.

2.7. Hindamine

Hindamisel lähtutakse Sinimär Põhikooli hindamisjuhendist.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu. Nii numbrilise kui ka hinnangulise hindamise peafunktsioon kunstõpetuses on anda tagasisidet töö tulemuslikkuse kohta ja motiveerida õpilast tema edasises tegevuses.

Hindamise objektiks võib olla nii valminud teos kui tööprotsess (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid). Mahukamate, erinevat õppesisu integreerivate ülesannete puhul on põhjendatud hindamine mitme hindega, et anda paremini tagasisidet erinevate oluliste aspektide kohta ning väärtustada iga õpilase mõtete ja lahenduse isikupära. Et motiveerida õpilasi lisatööd tegema ja uusi sihte seadma, võib hinnata ka õpilaste head või väga head sooritust konkursil või ainevõistlusel.

Õpilastele antakse võimalus osaleda hindamisprotsessis. See õpetab töid analüüsima ja erinevaid lahendusi väärtustama. Et õpilane oleks ajendatud uusi teadmisi, kogemusi ja oskusi omandama, on oluline toetada õpilase eneseanalüüsi – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne. Soovitav on kasutada õpimapi või portfoolio formaati. Samuti toetab õpilaste kaasamine positiivse minapildi kujunemist ja ajendab õpilasi aktiivselt õppeprotsessis osalema.

2.8. Kunsti-ja tööõpetuse ainekava, 1. Klass

2.8.1. Õppeeesmärk

Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuvmas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist. Kunstiõpetuses on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainst ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilaste füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada õpilaste vaimseid ja füüsilisi võimeid: motoorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jm. Õpetuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid.

Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu.

Õpetaja kavandab tööülesanded nii, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ja tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ning innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ja oma arvamusi põhjendama. Kuna tööõpetuse tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, täidab see aine ka emotsionaalselt tasakaalustavat ülesannet.

2.8.2. Õpitulemused

Õpilane

- 1) oskab ohutult kasutada vajaminevaid töövahendeid (käärid, naaskel, nuga);
- 2) oskab segada värve õpetaja juhendamisel;
- 3) oskab rebida vajalikku kujundit;
- 4) oskab lõigata kontuuri järgi.
- 5) oskab voolida õpetaja juhendamisel.
- 6) eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plastik, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- 7) tunneb visuaalse kompositsiooni baaselemente (joon, värv, vorm, ruum, rütm).
- 8) tunneb erinevaid kunstitehnikate materjale, töövõtteid ning -vahendeid (näitjoonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).
- 9) oskab nimetada pildilisi jutustusi: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.
- 10) on teadlik lähiümbruse loodusest ja ehituskunstist.
- 11) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi, kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- 12) toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
- 13) arvestab ühiselt töötades kaaslastega;
- 14) tutvustab oma tööd;
- 15) kasutab materjale säästlikult;
- 16) kasutab paberit ning kartongi tasapinnaliste ja ruumiliste esemete valmistamisel;
- 17) selgitab isikliku hügieeni vajalikkust, hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest.
- 18) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- 19) järgib viisakusreegleid;
- 20) tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest.

2.8.3. Õppesisu kunsti- ja tööõpetuses 1. klassis (3 nädalatundi, kokku 105 tundi)

Ümbritsevate esemete vaatlemine. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine;

Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Lähiumbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine.

Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine.

Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Sagedasemate töövahendite õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine. Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Säätlik tarbimine.

2.8.4. Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses

1. Viltpliiats - viltpliiatsi, kui joone tegemise vahendi mõtestamine, lihtsad kujunduslikud ja eneseväljenduslikud ülesanded
2. Vormijoonistamine- joonega pinna saavutamine, keskelt väljapoole joonistamine, erineva iseloomuga joonte kordamine.
3. Kriiditööd- ühtlase värvipinna saavutamine
4. Akvarellmaal- pintsli kasutamise tehnika paberil, värvikarbis, veetopsis, akvarellpintsli omaduste tundmine, värvide üksteisesse sulatamine paberil.

5. Guašmaal- maalimine värvilisele taustale, värvi vedeldamine hapukoore paksuseni ja kattevärvilise tunnetus, pintslilapi kasutamine, tausta katmine, guašipintslilise eristamine akvarellipintslilise.
6. Trükitehnikad- pintslitruk, lehetruk, õuna- , kartulitruk, saapatruk või mõni muu esemetruk, käetruk näpuvärvidega.
7. Lihtsustatud paberbatika- rasvakriidilise joonistuse katmine akvarelliliga.
8. Põhivärvid- põhivärvide olemus, uute värvitoonide lihtsamad saamisvõtteid, värvide topsist võtmine, doseerimine, segamine uueks tooniks.
9. Kleepetööd- toonpaberilise rebimistö, toonpaberilise lõiketöö.
10. Šabloonitööd- lehešabloon, käsi šabloonina.
11. Ühistööd- üksikute kujundi detailide joonistamine viltpliiatsiga, väljalõikamine, ja liitmine tervikuks, ühisele alusele kinnitamine
12. Voolimine savist, plastiliinilise- savi ja plastiliinilise kasutamine kolmemõõtmelisena, lihtsad plastilised vormid, võimalikult ühest tükist vormituna, materjalilise plastilise omaduste tunnetama õppimine.
13. Meisterdamine- looduslikust materjalilise, tehismaterjalilise, paberilise, traadilise seadeldised, lihtsate ühendusvõtetega. Eesmärgiks ruumilised objektid.
14. Uued meediad- vestlused erinevatest kujutamisevõtetest: foto, video
15. Kodundus- Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riide ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Viisakas käitumine. Säätlik tarbimine.

2.8.5. Lõiming teiste ainevaldkondadega

Eesti keel – õpilane saab aru tööjuhiseist ning töötab suulise ja kirjaliku (tööjuhendi) juhendamise abil, oskab oma tegevusi kirjeldada. Oskab end väljendada, märkab erinevusi ja sarnasusi.

Matemaatika – õpilane kasutab mõõtmisvahendeid, loendab ja võrdleb esemeid. Tunneb geomeetrilisi kujundeid (kolmnurk, ruut, ring, joon jne) ja oskab geomeetrilistest kehadest esemeid valmistada.

Loodus ja inimeseõpetus – õpilane tunneb ja kasutab õigesti ning säästlikult erinevaid materjale, oskab joonistada looduslikele materjalidele (mullale, liivale, lumele jne),

õppekäikudel looduslike materjalide korjamine ja nendest esemete valmistamine.

Teemakäsitus- elus ja eluta loodus, looduslikud ja tehismaterjalid. Õpilane planeerib ja kavandab oma tööd ja aega, kohaldab õpitud praktilise tegevusega, oskab arvestada töötamisel vajalikke ohutusnõudeid, lähtub täiskasvanute ja kaaslastega suheldes üldtunnustatud käitumisnormidest.

Kõik teemad on seotud arutelu ja vestlusega kodust, loodusest, omavahelisest suhtlemisest, abistamisest ja käitumisest. Õpilased räägivad oma tööst, analüüsivad teiste töid ja nõustavad kaaslasi.

2.8.6. Tööviisid

Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamise, õmblemise (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis). Sagedasemate töövahendite (värvid, kriidid, pintsel, käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

2.9. Kunsti-ja tööõpetuse ainekava, 2. klass (3 nädalatundi, kokku 105 tundi)

2.9.1. Õppemärk

- 1) tehniliste oskuste süvendamine ja täiendamine, mille eesmärgiks on püsivuse, täpsuse ja korralikkuse arendamine.
- 2) loovuslikud ja mängulised ühistööd laste omavaheliste suhete arendamiseks.
- 3) ruumilist mõtlemist arendavad ülesanded.
- 4) inimkehast tulenevate mõõtsuhete tundmaõppimine.
- 5) lapse tundeelu ja väärtushinnanguid arendavad loovteemad.
- 6) töö kavandamine;

- 7) erinevate materjalide tundmine ja kasutamine, materjalide omaduste võrdlemine;
- 8) tööharjumuste kujundamine, lihtsamate tööriistade käsitlemine ja õigete esemete töövõtete rakendamine;
- 9) erinevate tööviiside loov rakendamine, sh iseseisva ja koos töötamise oskuse kujundamine;
- 10) säästliku ja teadliku tarbimisoskuse kujundamine

2.9.2. Õpitulemused

Õpilane:

- 1) oskab kasutada materjale ja töövahendeid
- 2) mõtleb loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- 3) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.
- 4) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 5) võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- 6) töötab õpetaja suulise juhendamise järgi, kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- 7) toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
- 8) arvestab ühiselt töötades kaaslastega;
- 9) arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- 10) tutvustab ja hindab oma tööd.
- 11) kasutab materjale säästlikult;
- 12) valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- 13) käsitleb õigesti ning ohutult enim kasutatavaid töövahendeid;
- 14) kasutab paberit ning kartongi tasapinnaliste ja ruumiliste esemete valmistamisel;
- 15) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 16) valmistab väiksemaid tekstiilmaterjalist esemeid.
- 17) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses, peab vajalikuks jäätmete sorteerimist;
- 18) tegutseb säästliku tarbijana;
- 19) selgitab isikliku hügieeni vajalikkust, hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest.
- 20) tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest.

2.9.3. Õppesisu kunsti- ja tööõpetuses 2. klassis

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval.

Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.

Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete arendamine, katsetamine ja loominguline rakendamine. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine.

Muuseumide ja kunstinäituste külastamine (virtuaalnäitused), kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine. Sagedasemate töövahendite õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine. Säätlik tarbimine.

Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine. Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine, soovitusel ja nõuanded (analüüs). Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.

2.9.4. Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses

1. Viltpliats - üksikute joonefaktuuride õpetamine.

2. Kriiditööd, värvipliats- ühe tooni erinevad tugevusastmed, mitme erineva tooni ülestikku värvimise abil uue värvitooni saamine, värvipliatsi töövõtted
3. Akvarellmaal- ühe tooni erinevate tumedusastmete saavutamine, värvide üksteisesse sulatamine paberil, värvide segamine alusel.
4. Guaššmaal- põhivärvidest uute värvitoonide saamine paberil ja värvialusel, taustade maalimine.
5. Guaši- kriidi segatehnika- kontuurid ja faktuurid
6. Trükitehnikad- papitrükk, materjalitrükk, tilgatrükk, faktuuritükk.
7. Paberpatika- küünla ja akvarelliga mitmekihiline katmine, küünla või rasvakriidi joonistuse katmine akvarelliga.
8. Kliistrimaal- värvipindadega maalimine, kammi või sakiliseks lõigatud papiribaga faktuuri loomine.
9. Värvusõpetus- värvisegamisreeglid: tume heledasse, toonide eristamine, soojad/külmad toonid
10. Kleepetööd- toonpaberist lõiketöö, toonpaberist rebimistö, aplikatsioonpilt.
11. Voltimine- paberist ruumiliste kujundite vormimine, nende täiendamine viltpliatsigraafikaga või paberaplikatsioonidega.
12. Ühistööd- üksikute detailide joonistamine viltpliatsiga, voltimine või maalimine, liitmine tervikuks, ühisele alusele kinnitamine
13. Voolimine savist, plastiliinist- ühtsest tervikust detailide välja venitamine, spiraalsest vorstist õõnesvormi voolimine, savi ja plastiliini kasutamine kolmemõõtmelisena.'

14. Meisterdamine- looduslikust materjalist, tehismaterjalist, paberist, traadist seadeldised, ühendused liimi, õmbluste, naelte, nõõri, nõõpnõelte, traadi jms. abil ruumilised objektid.
15. Šabloonitööd- tasapinnalised esemed šabloonina, joonistatud šabloon, figuur šabloonina.
16. Suured ühistööd- seinale riputatud paberile joonistamine ja maalimine
17. Kehamõõtudega mõõtmine (vanad mõõtühikud) - ühenäpu joonlaud, kahenäpu joonlaud.
18. Omavalmistatud joonlauaga ringi joonestamine- mingi ringjoonega piiratud objekti või värviringi kujundamine.
19. Omavalmistatud mänguasjad- liigutatavad pabermänguasjad, puzzle.
20. Vormijoonistamine- joonega pinna saavutamine, keskelt väljapoole joonistamine, erineva iseloomuga joontekordamine.
21. Uued meediad- vestlused erinevatest kujutamisevõtetest: foto, video.
22. Kodundus- Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitide valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine Viisakas käitumine. Säätlik tarbimine

2.9.4. Lõiming teiste ainevaldkondadega

Eesti keel – õpilane saab aru tööjuhiseist ning töötab suulise ja kirjaliku (tööjuhendi)juhendamise abil, oskab oma tegevusi kirjeldada. Oskab end väljendada, märkab erinevusi ja sarnasusi.

Matemaatika – õpilane kasutab mõõtmisvahendeid, loendab ja võrdleb esemeid. Tunneb geomeetrilisi kujundeid (kolmnurk, ruut, ring, joon jne) ja oskab geomeetristest kehast esmeid valmistada.

Loodus ja inimeseõpetus – õpilane tunneb ja kasutab õigesti ning säästlikult erinevaid materjale, oskab joonistada looduslikele materjalidele (mullale, liivale, lumele jne), õppekäikudel looduslike materjalide korjamine ja nendest esemete valmistamine. Teemakäsitus- elus ja eluta loodus, looduslikud ja tehismaterjalid. Õpilane planeerib ja kavandab oma tööd ja aega, kohaldab õpitut praktilise tegevusega, oskab arvestada töötamisel vajalikke ohutusnõudeid, lähtub täiskasvanute ja kaaslastega suheldes üldtunnustatud käitumisnormidest. Kodunduse teemadega käsitletakse tervislikke eluviise propageerivaid teemasid.

Kõik teemad on seotud arutelu ja vestlusega kodust, loodusest, omavahelisest suhtlemisest, abistamisest ja käitumisest. Õpilased räägivad oma tööst, analüüsivad teiste töid ja nõustavad kaaslasi.

2.10. Kunsti-ja tööõpetuse ainekava, 3. klass (2 nädalatundi, kokku 70 tundi)

2.10.1. Õppeesmärk

- 1) käeliste oskuste arendamine;
- 2) tööde viimistlemine püsivuse arendamiseks;
- 3) lihtsate kunstimõistete omandamine;
- 4) eluliste ja päevakajaliste teemade kujutamine mõttemaailma avardamiseks ja tundekasvatuseks;
- 5) loovuse arendamine;
- 6) kommunikatiivsus kunsti kaudu;
- 7) töö kavandamine;
- 8) erinevate materjalide tundmine ja kasutamine, materjalide omaduste võrdlemine;
- 9) tööharjumuste kujundamine, lihtsamate tööriistade käsitsemine ja õigete esmaste töövõtete rakendamine;
- 10) erinevate tööviiside loov rakendamine, sh iseseisva ja koos töötamise oskuse kujundamine;
- 11) säästliku ja teadliku tarbimisoskuse kujundamine.

2.10.2. Õpitulemused

Õpilane:

- 1) õpib kujutama inimesi, loodust ja loomi.
- 2) kasutab kujutamiseks erinevaid võtteid ja tehnikaid.
- 3) õpib tundma värvide segamise võtteid ja värvide abil kujundama.
- 4) katsetab tunnete kujutamist.
- 5) tutvub rahvakunstiga ja selle erinevate võtetega.
- 6) õpib, mida tähendab abstraktne kunst ja kuidas seda tehakse, mis on rütm ja ornament.
- 7) õpib, millist kunsti tehakse arvutiga.
- 8) oskab kirjeldada inimest loodusõpetuses õpitud mõistetega;
- 9) saab aru pildi kompositsioonireeglitest,
- 10) oskab helestada ja tumestada värve;
- 11) tunneb sooje ja külmi toone;
- 12) peab silmas kauguse perspektiivi;
- 13) oskab leida taaskasutatavaid materjale loovtöödeks;
- 14) oskab kasutada erinevaid heegeldamisvõtteid, heegeldab lihtsa motiivi või eseme;
- 15) märkab erinevaid kunstilisi elemente ümbritsevas keskkonnas,
- 16) mõtleb loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- 17) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise.
- 18) kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- 19) julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja leiutada;
- 20) modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- 21) hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses, peab vajalikuks jäätmete sorteerimist;
- 22) tegutseb säästliku tarbijana;
- 23) tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest.

2.10.3. Õppesisu kunsti ja tööõpetuses 3. klassis

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.

Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete arendamine, katsetamine ja loominguline rakendamine. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, õmblemine (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis).

Muuseumide ja kunstinäituste külastamine (virtuaalnäitused), kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Rahvuslikud mustrid ja motiivid.

Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.

Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine, soovitusel ja nõuanded (analüüs). Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Uurimine, mida tutvustavad kunstiõpikud. Kavandamine ja kujundamine.

Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine.

Sagedasemate töövahendite (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitude valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine.

2.10.4. Üldteemad kunsti- ja tööõpetuses

1. Figuuri kujutamine, loomafiguurid- esmane proportsioonide tutvustus, liigutuse kujutamine.
2. Trükkimine- papitrükk, kriiditrükk, sümmeetriline trükk- värvaineks akvarell, guaaš, õlivärv trükivärv.
3. Kleepetööd- toonpaberist lõiketöö, toonpaberist rebimistö, mosaiik aplikatsioonpilt, kollaaž
4. Rahvakunst- rahvariiete kujutamine, rahvakunsti motiivide kasutamine dekoratiivsetes töödes,
5. Vaatlused looduses ja inimkeskkonnas- ilusa ja inetu mõiste selgitamine, vestlus.
6. Spontaanne looming- muusika järgi joonistamine või maalimine.
7. Tundmuse kujutamine värvide ja joontega - abstraktse kunsti esmatõed, rõhk joonel ja pinnal.
8. Dekoreerimine- klassi kujundamine pühadeks.
9. Moekunst- kõnelused moest, riietumiskultuurist, moenarrused.
10. Lauakatmine- laua kaunistamine, värvid, salvrätid, küpsisetordi kaunistamine.
11. Värvid looduses- sekundaarvärvuste segamine põhivärvustest, musta ja valge segamine.
12. Värvid elukeskkonnas- ühe värvi erinevad toonid
13. Rütm- rütmi mõiste avamine korduse ja pausi vaheldusena, vestlus, loovtöö.
14. Ornament (ribal) - näiteid rahvakunstist, trükiornament.
15. Sümmeetria- sümmeetria kirjatähtede, inimese ja loodusdetailide juures, sümmeetriatrüki kasutamine.
16. Loovtööd- fantaasiakujundite loomine erinevates tehnikates.
17. Natuurist joonistamine- koolikott või muututtav ese viltpliiatsitega.
18. Lõige, plaan, vaade- arhitektuuri mõiste tutvustamine, lõike ja Plaani eripära selgitamine, lõike joonistamine.
19. Uued meediad- vestlused erinevatest kujutamisevõtetest: foto, video.

2.10.5. Lõiming teiste ainevaldkondadega

Eesti keel – õpilane teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhiseist ning töötab suulise ja kirjaliku (tööjuhendi) juhendamise abil, oskab oma tegevusi kirjeldada.

Matemaatika – õpilane kasutab mõõtmisvahendeid, loendab ja võrdleb esemeid, koostab ja kasutab töös jooniseid, määratleb ja võrdleb materjalide kulu ning mahtu. Tunneb geomeetrilisi kujundeid.

Loodus ja inimeseõpetus – õpilane tunneb ja kasutab õigesti ning säästlikult erinevaid materjale, teab olmeprügi käitlemise põhimõtteid. Õpilane planeerib ja kavandab oma tööd ja aega, kohaldab õpitut praktilise tegevusega, tunneb tervisliku toitumise põhitõdesid, oskab arvestada töötamisel vajalikke ohutusnõudeid, lähtub täiskasvanute ja kaaslastega suheldes üldtunnustatud käitumisharjumistest. Õpilane oskab inimesi ning loomi ja linde kirjeldada. Kõik teemad on seotud arutelu ja vestlusega kodust, loodusest, omavahelisest suhtlemisest, abistamisest ja käitumisest. Õpilased räägivad oma tööst, analüüsivad teiste töid ja nõustavad kaaslasi.

2.11. Kunstiõpetus 4.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.11.1. Õpitulemused

4. klassi kunstiõpetuses arendame lapse loovust, käelist osavust, väljendusoskust ja mõtlemisvõimet. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening. Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi ja seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega. Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodet ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit.

2.11.2. Õpisisu ja tegevused

Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, käeline osavus täieneb, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub. Joonistame, maalime, teeme joonetöid- graafikat, värvusõpetust, õpime inimest kujutama, teeme ruumilisi ülesandeid, loovtöid, vormiõpetust ja kujundusülesandeid.

2.11.3. Üldteemad

1. Värviring- ühistööna värvipaberite toonimine põhivärvide segudega, värviringiks järjestamine, kinnitamine ümber tahvli või klassi seinte.
2. Soojad ja külmad värvitoonid- tööd ühtses koloriidis.
3. Peegeldus- peegelduse olemus, vestlus, sümmeetriatrüki kasutamine peegelduse kujutamisel.
4. Ruumilisuse kujutamine- esiplaan ja tagaplaan, objektide kattumine.
5. Illustratiivsed tööd- legendi, muistendi, jutustuse illustreerimine.
6. Hoone kujutamine naturist- vaatlus, mõõtmine pliiatsi abil.
7. Esivanemate kunst- tutvumine kunstiajaloo, ürgaja kunst
8. Perspektiivi algteadmised, värvusperspektiiv- ruumiline kujutus tasapinnal, kaugemad objektid väiksemad ja värvitoonid heledamad.
9. Šabloonitööd miniatuurpildid, ruumilisuse saavutamine mitme pritsimistehnikas- värvi abil ja šablooni kasutamine aplikatsioonina
10. Teemade konkurss- vaba teema pakkumised ja nendest sobivate valik klassis teostamiseks
11. Akvarellitehnikad- maalimine ettejoonistuseta kuivale ja märjale pinnale
12. Inimese kujutamine- proportsioonid, nahatoon, liikumine
13. Kompositsioonivõtted- paigutus, raskuskese värvidel, õpilaste omapoolne analüüs lehe poolitamise abil
14. Joone omadused- abstraktne kompositsioon: rahulikud ja rahutud jooned
15. Näoilmed- kulmud, suu, silmad
16. Loovtööd tegelaskujude, situatsioonide ja miljöö loomine
17. Guašimaal tööjärjekorra õppimine: alustamine taustast, siis pealemaal, viimistlus
18. Õlipastell maalivõtete kasutamine
19. Riipimistehnika värvilise tausta ja graafilise joone koosmõju
20. Voltimisülesanded lihtsa tarbevormi kujundamine
21. Voolimismassidest ehted lihtsate motiivide kujundamine ja ehteks liitmine
22. Plaani kujutamine elukeskkonna kujutamine ruumilise plaanina
23. Mosaiik- mõiste selgitamine, ajalehe värvipaberitest mosaiikpildi koostamine, trükitud mosaiikpilt
24. Uued meediad lihtsate kujundusprogrammidega tutvumine arvutiklassis, virtuaalnäitused
25. Lõimimine Keskkonnateemad, sõprus, käitumine, suhtluskultuur, arutlus- analüüs.

2.12. Kunstiõpetus 5.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.12.1. Õpitulemused

5. klassis arendame lapse loovust, käelist osavust, väljendusoskust ja mõtlemisvõimet. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening. Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi ja seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega. Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodut ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit

2.12.2. Õpisisu ja tegevused

Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, käeline osavus täieneb, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub, kasvab töökus ja oskus oma tööd planeerida. Õpime maalimist, joonistamist, rütmi, spontaanset kujutamist, värvusõpetust, filmikunsti, plastilist anatoomiat, sümmeetriat, monokroomset kujutamist, ruumilisi ülesandeid, keraamikat.

2.12.3. Üldteemad

1. Tutvumine eesti vanemate kunstnike loominguga- J. Köler, E. Viiralt, A. Laikmaa, K. Raud
2. Keraamika põhitõed, tehnoloogia põhimõtted- keraamika ajalugu, keraamilise vormi iseärasused
3. Pisiplastika savist loomad liikumises
4. Värviring Itteni järgi põhitoonid ja nende vahevärvide kolm astet, vastandvärvuste õppimine ja nende omavaheline mõju
5. Värvid looduses kaitse-, hoiatus-, meelitus- ja ohuvärvid
6. Värvuste mõju teistele toonidele- tööd ühtses koloriidis.
7. Süsi, sangviin- vaade aknast, kujutamine natuurist
8. Ruumilisus ja kauguse kujutamine- esiplaan ja tagaplaan, objektide kattumine, kauguses objektid väiksemad ja värvitoonid heledamad
9. Figuuri proportsiooni õppimine- figuuri jagamine kaheksaks võrdseks osaks

10. Portree- näo proportsioonid
11. Ornament piiramata pinnal, lihtsatest geomeetrilistest kujunditest - kombinatoorika värvide sobivuse leidmine, ühtse terviku saavutamine, dekoratiivne kleeptöö, sobib ühistööks
12. Filmikunsti põhitõed, üldplaan, suur plaan, vaheplaanid- kuuest kaadrist "filmi" koostamine kasutades ajaleheväljalõikeid, filmiajaloo tutvustamine.
13. Vitraaž- paberlõige liidetud toonitud läbipaistva paberiga, vestlus,
14. näited
15. Koomiks anekdoodi või jutukese loomine sarjana, sarjapiltide ajalugu, kujutamisevõtted.
16. Pliiatsijoonistus loodusvormid, varjutamisvõtete tutvustus näitusetööd
17. Loovülesandeid vaba teema - eelnev pealkirjastamine
18. Graafiline faktuur- erinevaid joonetoid pasta- või viltpliiatsiga
19. Uued meediad lihtsate kujundusprogrammidega tutvumine arvutiklassis, virtuaalnäitused, videod
20. Lõimimine keskkonnateemad, suhtluskultuur, sõprus, käitumine, arutlusanalüüs. Vastastikune nõustamine.

2.13. Kunstiõpetus 6.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.13.1. Õpitulemused

6. klassis arendame lapse loovust, käelist osavust, väljendusoskust ja mõtlemisvõimet. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening. Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi ja seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega. Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodut ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit. Selles vanuses laps vajab veel käelist eneseväljenduse võimalust.

2.13.2. Õpisisu ja tegevused

Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, käeline osavus täieneb, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub, kunstivaldkondade tundmine

täieneb, kasvab töökus ja oskus oma tööd planeerida. Õpitakse tundma lihtsaid kunstitermineid.

Joonistame, maalime, õpime mis tähendusega on märgid ja sümbolid, õpime rahvakunsti kujutusvõtteid, tutvume disainiga, figuuriõpetusega, kirjaõpetusega, looduslikust kujutamisega, keraamikaga, teeme arvutikunsti.

2.13.3. Üldteemad

1. Karikatuur- naljapildi loomine. erinevus koomiksis
2. Märgid, sümbolid, firma logo, reklaam- vestlus, näiteid väljalõigetena
3. Kirjagraafika, tutvustamine, eesti groteskkirja kujundamine- väljalõiked šriftidest, kirjakujuanduste kirjakunstnikke, lintkirja kujundamine
4. Figuuri proportsiooni õppimine- skeleti ja plastilise anatoomia mõiste, liikuva šablooni tegemine, erinevate liigutuste kujutamine šablooni abil
5. Mask- ajaloolise maski tutvustamine, eri rahvaste maske, maskeerimine eesti rahvatavandis - mardid, kadrid
6. Natüürmort- vaatlus, vaikelu mõiste selgitamine, esemete vaba paigutamine, valguse ja varjuga vormimine, natüürmordi ajalugu
7. Figuraalne kompositsioon- vabal teemal 5-6 figuuri liikumises
8. Ruumilisi kujundusobjekte- loomine, pakenditest ruumiliste objektide loomine, looduslikest materjalidest objektid, ühistööd
9. Pisiplastika, skulptuur, monumentaalskulptuur, reljeef- vormimine pöidla- ja vorstitehnikas
10. Absurdi mõiste kunstis vestlus, ajalehe väljalõikele lisatud joonistus.
11. Plakat- idee sõnastus, pildiline kujutis, teostus vabas tehnikas.
12. Kujundustöö- T-särk, temaatiline
13. Papi-, materjalitrükk- trükivärvi või guašiga
14. Visuaalse kunsti liigid- vestlus
15. Värvitoonide segunemise tabel- elementaartabel
16. Disaini mõiste- vestlus, väljalõiked objektidest, ajurünnak, ergonoomika
17. Joonistamine keerukas loodusobjekt, varju kujutamine
18. Uued meediad lihtsate kujundusprogrammidega tutvumine arvutiklassis, virtuaalnäitused

19. Lõimimine keskkonnateemad, sõprus, käitumine, suhtluskultuur, arutus- analüüs

2.14. Kunstiõpetus 7.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.14.1. Õpitulemused

Arendame lapse loovust, mõtlemisvõimet, väljendusoskust ja käelist osavust. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening, Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi, seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega .Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodut ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit. Tekitame huvi maailma ja eesti kunsti vastu.

2.14.2. Õpisisu ja tegevused

Arenevad käelised oskused, ruumitaju tasapinnal, hele-tume kujutusvõtted, kompositsiooni tunnetus, abstraktse mõttemaailma arenemine, kaasaegsest kunstist arusaamine.

Maalime, joonistame, õpime graafika väljendusvahendeid- joonetööd, trükitehnikad, kujutame ruumilisust, lahendame kompositsiooniülesandeid, teeme värvusõpetuse ülesandeid, õpime figuuri proportsioone, teeme loovtöid ja kujundusülesandeid

2.14.3. Üldteemad

1. Graafika joone erinev olemus, joonega kujutamise võtted, eesti graafikute looming.
2. Joonefaktuurid faktuuriga hele-tumedusastmete saavutamine.
3. Sõe-ja sangviinitehnika, pliiatsijoonistus fantaasiatööd.
4. Kompositsiooni mõiste joonte kompositsioon looduspildis.
5. Kombinatorika tasapinnal must-valge ruutude kombinatorika, kõverjoonega poolitatud ruutude kombinatorika. Etteantud reeglite järgi tegutsemine
6. Skulptuuri mõiste vestlus, pildimaterjal savist reljееfi vorm Naturaalmaterjalidest jäljenditega-kipsreljееfi valamiseks.

7. Portree naturist näo proportsioonid, modelleerimine valguse ja varjuga, näiteid kunstist
8. Kontrasti mõiste negatiiv ja positiiv aplikaatsioonitehnikas, kontrast laiemas Tähenduses, vestlus
9. Objekt naturist vaatlus, lihtsa eseme kujutamine ruumilisena, pliiats. Omavari, langev vari.
10. Arhitektoonika tasapinnal elementaar-geomeetriliste kujundite kombinatoorika seotud värviõpetusega.
11. Ruumiline arhitektoon olemasolevatest materjalidest (pakendid), funktsionalistliku arhitektuuri mõiste.
12. Arhitektuuri ajalugu vestlus, näited.
13. Vapid heraldika mõiste, ajalugu, suguvõsa vapi kujundamine
14. Ruumiline kujutus tasapinnal ruumilise konstruktsiooni kujutamine kaldvaates.
15. Uued meediad foto, video, arvutikunst
16. Lõimimine keskkonna, suhtluse ja käitumise arutelu-analüüs.

2.15. Kunstiõpetus 8.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.15.1. Õpitulemused

8. klassis arendame lapse loovust, mõtlemisvõimet, väljendusoskust ja käelist osavust. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening. Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub. Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi, seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega. Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodut ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit. Tekitame huvi maailma ja eesti kunsti vastu.

2.15.2. Õpisisu ja tegevused

Areneb loov mõtlemine, abstraktse kunsti mõistmine. Täienevad teadmised värvusõpetusest, 20. saj modernistlikust kunstist. Omandatakse perspektiiviõpetuse võtteid, tutvutakse digitaalkunstiga ja ruumiliste kujutusvõtetega, mõistetakse disaini olemust.

Maalime, joonistame, õpime graafika põhimõtteid, tutvume op-kunstiga, teeme paberlõiget, tutvume Picasso loominguga, kujutame natuurist, õpime valgust ja varju kujutama, teeme kompositsiooniülesandeid, teeme keraamikat, õpime kujutama perspektiivi, teeme krokiijoonistust, figuraalset kompositsiooni

2.15.3. Üldteemad

1. Eksliibris vestlus, näited, kavand, teostus.
2. Abstraktne värvi kompositsioon värvi ja vormi mõju abstraktses teoses, tundeelamuse loomine, vestlus.
3. Op-kunst- mõiste selgitamine, näiteid kunstiajaloo, must- valge konstruktiivne töö tasapinnal.
4. Natuurist figuuri kujutamine- figuuri proportsioonid, plastilise anatoomia mõiste, teadlik proportsioonide moonutamine, näiteid K.Raua loomingust ja kaasaegsest eesti kunstist.
5. Origami,paberi voltimine- ruumilised paberobjektid, ühistöö.
6. Paberlõiked- tasapinnalised kujutised väljalõigetena, kontuuri mõiste, dekoratiivne kujutuslaad
7. Op-kompositsioon- Vasarely loomingule tuginev, põhivärvide segustamiselaadud toonide kompositsioon, ühistöö
8. Valguse ja varju kujutamine- lihtsad varjude tekkimise katsed, nende visandlikkujutamine.
9. Keeruka eseme joonitamine pliiatsiga- materjali edastamine, ruumilisus, varjutamine Ja läigete kujutamine
10. Picassolik portree- Picasso loominguga ja elukäigu tutvustamine, erinevate näoosade vaba kompositsioon.
11. Perspektiivi mõiste perspektiivi ajalugu, näited kunstiteostest, vestlus, töid joonperspektiivis.
12. Disain toote analüüs, idee leidmine visandamine
13. Uued meediad lihtsate kujundusprogrammidega tutvumine arvutiklassis, virtuaalnäitused
14. Lõimimine keskkonnateemad, sõprus, käitumine, suhtluskultuur, arutlus-analüüs.

2.16. Kunstiõpetus 9.kl (1 nädalatund, kokku 35 tundi)

2.16.1. Õpitulemused

9. klassis arendame lapse loovust, mõtlemisvõimet, väljendusoskust ja käelist osavust. Kunstiõpetus on käe ja aju koostöö treening. Arenevad kunstialased võimed, lisanduvad uued tööoskused, suureneb oskus ennast kunsti abil väljendada, maailmapilt avardub. Loovülesannete kaudu tutvustame paljusid eluvaldkondi, seostame õpitud oskusi igapäevaeluga ja teiste õpivaldkondadega. Kasvatame lastes töökust ja püsivust ülesannete täitmisel. Õpetame suhtlemiskultuuri ja abivalmidust. Anname lapsele võimaluse kogeda eduelamust meeldiva tegevuse kaudu. Arendame huvi kunsti ja kultuurinähtuste vastu. Õpetame hindama teiste loodut ja väärtustama rahvuslikku kultuuripärandit. Tekitame huvi maailma ja eesti kunsti vastu.

9. klassi kunstiõpetuse lõputööna esitavad õpilased ühe loomingulise töö, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi. Valdkond, materjalid ja tehnika on õpilase vaba valik.

2.16.2. Õpisisu ja tegevused

Oskavad kujutada värvidega erinevates maalitehnikates. Suudavad kujundada tarbegraafikat ka digitaalselt. Tunnevad graafika põhivõtteid, oskavad modelleerida valguse ja varjuga, kujundavad šrifte, saavad uusi teadmisi 20. saj. Modernismist.

Tutvuvad 21. saj. kunstivõtetega. Teavad millised ülesanded on arhitektuuril, loovad fantaasia-linnaruumi, teavad konstruktiivse kunsti loomise võtteid.

Maalime, joonistame, kujutame figuuri, teeme graafikaülesandeid, tutvume sürrealistliku kunstiga, lahendame disainiülesannet, teeme ruumilisi töid, kollaaži, tutvume ornamendi loomise võtetega ja rahvakunsti nähtustega, mõtestame kunsti ülesannet ühiskonnas.

2.16.3. Üldteemad

1. Groteskkiri- groteskkirja tähestik, üldised põhimõtted, erinevus laisule kirjast, näiteid kirjakunstist.
2. Initsiaalid- mõiste tutvustamine, ühtses stiilis tähekujunduse loomine.

3. Graafiline disain- pakendi konstrueerimine, must-valge konstruktiivne kujundus, aktsendi tekitamine värvi või šriftiga.
4. Embleemi kavandamine- sümboli leidmine, teksti kasutamine, proportsioneerimine, kompositsioon.
5. Arvutigraafika- lihtsa kompositsiooni võimalus arvutil, must-valge kujundus, faktuuride kasutamine.
6. Ornament- andmepankade loomine, detaili valik, motiivi loomine, motiivi kombinatoorika, ribaornament, võrdlus arvutitööga, seos loomingulise protsessiga üldisemas mõttes.
7. Faktuuritööd- erinevad joonte rütmid, jämedused, tööd joonlauaga.
8. Kunstistiilide lühitutvustus- vestlus 20. saj kunst
9. Kunstiliigid vestlus
10. Absurd kunstis- ühisprojekt, protsessuaalne kunst, seosed video- ja fotokunstiga.
11. Sürrrealistlik kunst rühmatöö kavandamisperioodis- pimejoonistus
12. Kunst kui keel, kuidas mõista kaasaegset kunsti- diskussioon.
13. Uued meediad lihtsate kujundusprogrammidega tutvumine arvutiklassis, virtuaalnäitused
14. Lõimimine keskkonnateemad, sõprus, käitumine, suhtluskultuur, arutlus- analüüs.

3. MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA

3.1. Õppe-eesmärgid

Muusika õppeaine kuulub kunstiainete valdkonda, mille moodustavad muusika ja kunst. Ühiseks eesmärgiks kunstiainete õpetamisel on teadmiste ja oskuste rakendamine praktiliste tegevuste kaudu – loovuse ja õpioskuste arendamine. Nii muusikas kui ka kunstis pööratakse tähelepanu infotehnoloogia ja meedia loodud virtuaalse keskkonna käsitlemisele kunstidega seoses, seejuures ka autorikaitsega seotud teemadele.

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

3.2. Õppetegevused

Muusika õppeaine osad on:

1. laulmine;
2. pillimäng;

3. muusikaline liikumine;
4. omalooming;
5. muusika kuulamine, muusikalugu;
6. muusikaline kirjaoskus;
7. õppekäigud

Ainetundide jaotus kooliastmeti ja klassiti:

I kooliaste

Muusika - 6 nädalatundi

1. klassis

Muusika - 2 nädalatundi

2. klassis

Muusika - 2 nädalatundi

3. klassis

Muusika - 2 nädalatundi

II kooliaste

Muusika - 4 nädalatundi

4. klass

Muusika - 2 nädalatundi

5. klass

Muusika - 1 nädalatund

6. klass

Muusika - 1 nädalatund

III kooliaste

Muusika – 3 nädalatundi

7. klass

Muusika - 1 nädalatund

8. klass

Muusika - 1 nädalatund

9. klass

Muusika - 1 nädalatund

3.3. Õppesisu

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltan Kodaly meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega.

- **Musitseerimise** all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut.
- **Muusika kuulamisega** arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.
- **Muusikaajaloos** tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete.
- **Muusikalise kirjaoskuse** all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides.

Õpilase silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud kontserdipaikadesse, teatritesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises. Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks.

Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaaarmastust.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Muusika võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Muusika rõhutab kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja –sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Muusika uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine ja ühistes projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Muusika üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Muusika teadvustab inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Muusikas referatiivsete loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingu. **Õpipädevus.** Muusikas kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist

ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Muusikas saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagaside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Muusikas on tähtsal kohal muusikateostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma ja uurimistöõde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Muusikas tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise. **Matemaatikapädevuse** arengut toetavad muusikas rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida muusikakategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid. **Ettevõtlikkuspädevuse** kujunemist toetavad muusikas individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Muusikas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise jaesitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades omatugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise jatulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Muusika on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides muusikas, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on muusika loomulik osa. Muusika ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- a. sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- b. emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- c. loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- d. matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- e. käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- f. kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

Läbivad teemad

Muusikas on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on muusikale eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel muusikasündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" seondub muusikas oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemisja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse muusika mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning muusikaga seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" on seotud muusikale omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" lõimimine muusika õppesse. Muusikas julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Muusikas teadvustatakse muusikalisele tegevusele emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus".

Muusikas kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Muusika eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng" ning „Teabekeskond" käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgsed oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Sinimäe Põhikooli hindamisjuhendist.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning

motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel. Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi. Kujundav kokkuvõttev hindamine iga trimestri lõpus.

II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes. Mõlemas kooliastmes pannakse hinne välja iga trimestri lõpus.

Muusika ainekava koostades on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise- esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamise;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

3.4. Õpitulemused põhikooli lõpetamisel

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorlust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkondadesse.

3.5. Muusikaõpetus 1. klassis (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI)

3.5.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääliku arenemine.

- Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel:
  - õige kehahoid;
  - huulte aktiivne rakendamine kõla, diktsiooni selguse ja ilmekuse saavutamiseks.
- Kõlalise puhtuse taotlemine ühehäälsel laulmisel.
- Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.
- Lastelaulud – Eesti ja teiste rahvaste rahvalaulud.
- Laulumängude mängimine.

Õpiraskustega õpilased:

- häälemängud, olmeäähte jäljendamine;
- vahetegemine kõrgel ja madala helil;
- käitumine hümnilaulmise ajal.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhutud helid. 2-osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise järgi. Mõistete taktimõõt, takt, taktijoon ja lõpumärk tundmaõppimine.
- Rütm - Pikk ja lühike heli muusikas. Kõnerütmile toetuv töö ettevalmistusena helivältuste suhete tundmaõppimiseks. Rütmi vormide tundmaõppimine ning nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes.
- Meloodia - Kõrged, madalad helid, nende võrdlemine kuulmise järgi ning kujutamine visuaalselt. Meloodia liikumise suuna jälgimine laulmisel ja muusika kuulamisel. Heliastmete SO; MI; RA tundmaõppimine noodi järgi. Märkide < (valjendus) > (vaibudes) tundmaõppimine ja kasutamine musitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- oma liikumise sobitamine vastavalt muusika iseloomule (kiire, aeglane);
- reageerimine muusika rütmile, sh rõhulisele osale muusikas.

3) Muusika kuulamine.

- Laulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine.
- Muusikapala meeleoli kirjeldamine lihtsate sõnadega (kurb, rõõmus, keevaline, vihmane jne.).

3.5.2. Õpitulemus

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab vaba ja loomuliku hingamisega, õige kehahoiuga, selge diktsiooniga;
- on omandanud ühislauluvara:

“Mu koduke” (A.Kiiss)

“Rongisõit” (G.Ernesaks)

“Teele, teele kurekesed” (eesti rahvalaul)

“Kevadel” (eesti rahvalaul)

“Tiiu, talutütredene” (eesti rahvalaul)

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb ära Eesti hümnid, oskab käituda hümnid laulmise ajal.
- Mängib laulumänge (sh paaride vahetusega).

2) Meetrum ja rütm.

- Tunneb 2-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi.
- Oskab kasutada taktijoont ja lõpumärki.
- Tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme
- Oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb rütmivorme TA, TI-TI, oskab neid kaasa plaksutada

3) Meloodia.

- Teab astmeid SO; MI; RA ja oskab neid kasutada laulmisel ja pillimängimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Teeb vahet kõrget ja madalal helil. Teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal.

4) Muusika kuulamine.

- Oskab kirjeldada muusikapala meeleolu.
- Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat

Õpiraskustega õpilased:

- Suudab liikuda lihtsa muusika järgi.
- Suudab kuulata pala rahulikult lõpuni.

3.6. Muusikaõpetus 2. KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI)

3.6.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel:
  - õige kehahoid;
  - hea diktsioon;
  - ilmekus.
- Kõlalise puhtuse taotlemine ühehäälsel laulmisel.
- Emotsionaalsuse taotlemine laulu esitusel
- Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.

Õpiraskustega õpilased:

- Arendada laste mälu ja lasta võimalikult palju kuulmise järgi pähe õppida.

- Kordamispritsiibi kasutamine. Eesti hümni 1. salmi kaasaulmine.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid. 3-osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise järgi, takti viipamine.
- Laulurütmi, rütmiharjutuste mängimine kuulmise ja noodi järgi 3-osal. taktimõõdus.
- Taktijoone, lõpumärgi, kordusmärgi kasutamine.
- Rütm - Pikk ja lühike heli muusikas.
- Kõnerütmile toetuv töö ettevalmistusena helivältuste suhete tundmaõppimiseks.
- Rütmivormide kinnitamine ja tundmaõppimine, nende kasutamine rütmiharjutustes ja kaasmängudes.
- Meloodia - Kõrged ja madalad helid , nende võrdlemine kuulmise järgi ning kujutamine visuaalselt.
- Heliastmete JO, LE tundmaõppimine. JO-võtmete tundmaõppimine ja kasutamine praktilises musitseerimises.
- Õpitud heliastmete SO; MI; RA kinnistumine (meloodilised improvisatsioonid).
- Mõiste:vaikiv, vali, vaibub, valjenev kasutamine muusika esitamisel. Õpiraskustega õpilased:
- Rütmide TA ja TI-TI äratundmine, õpitud rütmide kaasamängimine pillidel.
- Pöörata tähelepanu rõhulise osa leidmisele muusikas.
- Heli vältuse määramine (pikk-lühike). Erineva tämbriga helitekitajate kasutamine.

3) Muusika kuulamine.

- Laulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine
- Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine lihtsate terminitega (vaikuv, vali jne.)
- Mõistete vokaal- ja instrumentaalmuusika tutvustamine.
- Mõistete luuletaja , helilooja tundmaõppimine Õpiraskustega õpilased:
- Näidata meloodia liikumise suunda praktiliste liigutustega.
- Lastelaulude ja karakterpalade kuulamisel seostada mõisteid kiire-aeglane ning lisada mõisted rõõmus-kurb.
- Loovuse arendamine.
- Pöörata tähelepanu, et tegevused sobituksid muusikasse.

3.6.2. Õpitulemused

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab vaba ja loomuliku hingamisega õige kehahoiaku, hea diktsiooniga ning ilmekalt;
  - on omandanud ühislauluvara
    - “Kes elab metsa sees” (eesti rahvalaul)
    - “Lapsed tuppa” (laste laul)
    - “Ketramas” (eesti rahvalaul)
    - “Mutionu pidu” (eesti rahvalaul)
    - “Piilupardi laul” (J.Koha)
- Õpiraskustega õpilased:
- Oskab laulda peast kahte lastelaulu ja laulda regilaulu koori osa.

2) Meetrium ja rütm.

- Tunneb 2- ja 3- osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi.
- Oskab kasutada taktijoont, lõpumärke, kordusmärki.
- Tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme ja oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel ning kaasmängude loomisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb helipikkusi, rütmivorme TA, TI-TI, ühelöögiline paus.
- Oskab õpitud rütme tuttava laulu saateks mängida.

3) Meloodia.

- Teab JO-võtme tähendust ja astmeid JO; LE; MI; SO; RA, oskab neid kasutada laulmisel ja pillimängus.

Õpiraskustega õpilased:

- Suudab eristada kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalilisest. Teeb vahet pikal ja lühikesel helil.

4) Muusika kuulamine.

- Oskab kirjeldada muusikapala meeleolu ja karakterit.
- Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat.
- Teab mõistete luuletaja ja helilooja tähendust.

Õpiraskustega õpilased:

- Oskab välja mõelda tegevusi tuttavates laulumängudes.
- Suudab eristada kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest.

3.7. Muusikaõpetus 3.KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI)

3.7.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel:
  - õige kehahoid;
  - hea diktsioon;
  - ilmekus.
- Kõlalise puhtuse ja emotsionaalse laulmise taotlemine ühehäälsel laulmisel.
- Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.
- Lastelaulud, kaanonid, eesti ja teiste rahvaste rahvalaulud.

Õpiraskustega õpilased:

- Laulmine eri hääletugevusega.
- Selgitada mõisteid vaikselt/valjult.
- Rõhuasetus suunata diktsioonile, et sõnad jõuaks kuulajani.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid. 2- ja 3-osalise taktimõõdu eristamine ja taktiviipamine, kirjapanek.
- Rütmiharjutuste kirjutamine, kuulamine 2- , 3-osalises taktimõõdus.
- Taktijoone, lõpumärkide, kordusmärkide, fermaadi kasutamine.
- Rütm - Pikk ja lühike heli muusikas.
- Rütmivõrmide TI-RI-TI-RI, TAI-RI, kahelöögiline paus, tundmaõppimine, nende kasutamine lauludes ning harjutustes ja kaasmängudes.
- Meloodia - Kõrged ja madalad helid, nende võrdlemine ja kujutamine visuaalselt.
- Heliastmete NA; DI tundmaõppimine, kasutamine noodi järgi ning laulmisel.
- JO ja RA lõpuline astmerida.
- Pool- ja tervetoon.

- Mõistete piano; forte; <; > tundmine ja kasutamine musitseerimisel.
- Õpiraskustega õpilased:
- Varem õpitud rütmivormide kinnistamine.
  - Uue rütmivormi TA-A õpetamine.
  - Süvendada oskust leida rõhuline osa muusikapalas ja seostada 2- osaline taktimõõt marssimise ja polka tantsimisega.

3) Muusika kuulamine.

- Laulude ja instrumentaalpalade – karakterpalade kuulamine.
- Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine muusikalisi termineid - meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber – kasutades.
- Mõistete keel-, löök- ja puhkpillide tutvustamine.
- Mõistete solist, koor, koorijuht, dirigent, orkester - tundmaõppimine.

Õpiraskustega õpilased:

- Muusikapalade kuulamisel pöörata tähelepanu loo iseloomule.
- Muusika visualiseerimine- pildi ja muusika sobitamine.
- Isamaaliste laulude kuulamine.

3.7.2. Õpitulemused

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab vaba ja loomuliku tooniga, õige kehahoiu, hea diktsiooniga
- ning ilmekalt;
- on omandanud ühislauluvara:

“Eesti hümn” (Fr.Pacius)

“Tiliseb, tiliseb aisakell” (L.Wirkhaus)

“Kaera-Jaan” (eesti rahvalaul)

“Labajalavalss” (eesti rahvalaul)

“Emakesele” (M.Härma)

Õpiraskustega õpilased:

- Teab peast 3-4 lastelaulu.
- Suudab tuttavat laulu laulda võimalikult selge

2) Meetrum ja rütm.

- Tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi.
- Oskab kasutada taktijoont, lõpumärke, kordusmärki.

- Tunneb laulmise ja noodi järgi rütmivorme, oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel ning rütmi improvisatsioonide loomisel. Õpiraskustega õpilased:
- Tunneb tuttavas laulus ära rütmivältuse TA-A.
- Suudab käega viibates tähistada kaheosalist taktimõõtu.

3) Meloodia.

- Teab JO-võtme tähendust ja astmeid JO; LE; MI; NA; SO; RA; DI ning oskab neid kasutada laulmisel ja pillimängus.
- Oskab kasutada musitseerimisel märke p; f; <; >. Õpiraskustega õpilased:
- Suudab käega viibates tähistada kaheosalist taktimõõtu. Teab termineid valjult/vaikselt

4) Muusika kuulamine.

- Oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja karakterit.
- Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning muusikat keel-, puhk-, ja keelpillidele.
- Eristab muusikažanre marss, valss, polka – oskab neid iseloomustada.
- Teab mõistete luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koorijuht, dirigent, orkester tähendust.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb ära hümnid. Oskab esimest salmi kaasa laulda.
- Tunneb ära kuulatud muusikapala iseloomu (kurb, rõõmus, aeglane, kiire)

3.8. Õpitulemused I kooliastme läbimisel

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja /või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi järgi;
- 5) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 6) kasutab muusikalisi teadmisi muusikalises tegevuses;

7) väärtustab enese ja teiste loomingut.

Õpiraskustega õpilased:

- 1) teab peast 3-4 lastlaulu
- 2) laulab tuttavat laulu selge diktsiooni ja õige kehahoiuga
- 3) teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu
- 4) oskab mängida laulumänge paarides

3.9. Muusikaõpetus 4.KLASS (2 nädalatundi, kokku 70 TUNDI)

3.9.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Hääle kõlavuse ja väljendusrikkuse arendamine fraseerimisel (vältida fraseerimist) ning laulude ilmeka ettekanne.
- Hääle individuaalsete omaduste (tämb, diapsoon) kujundamine.
- Harmooniataju arendamine: kaanonite laulmine.

Õpiraskustega õpilased:

- Laulmine kõlava ja ilmeka häälega.
- Lisaks peast laulmisele harjutada laulmist noodist, et aidata kaasa lugemisoskuse arendamisele.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - 4-osalise taktimõõdu tundmaõppimine; eeltakti tundmaõppimine seoses lauludega:

R.Kõrgemägi "On mölder ikka jahune"

T.Kivimäe "Laul lapsest, koerast ja linnust"

- Rütm - Rütmi märkide kordamine
  - Rütmi vormid TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A , terve takti PAUS tundmaõppimine
  - Kõikide rütmi vormide kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes,
  - laulu saadetes ja rütmi improvisatsioonides.
  - Pide tähenduse tundmaõppimine.
- Meloodia ja helilaad - helilaadilise mõtlemise arendamine. - Duur- , moll- helirida ja helilaad, kolmkõlad.

- Viulivõtme tähendus
- Klaviatuur
- Absoluutsete helikõrguste c; d; e; f; g; a; h tundmaõppimine noodijoonestikul ja klaviatuuril.
- Absol. helik. seostamine relatiivsete astmetega.
- Dünaamika mõisted: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte. Nende tähendus ja oskus neid kasutada musitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- 3 osaline taktimõõt, seostamine valsiga.
- 2-osalise taktimõõdu võrdlemine 3-osalisega.
- Meetrumi leidmine muusikapalade kuulamisel.
- Uus rütm- TA-A-A. Rütmiimprovisatsioonid ja kaasamängud lauludele õpitud rütmidel

3) Muusika kuulamine.

- Võrdlusoskuse, muusikalise analüüsivõime arendamine.
- Seoste loomine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga.
- 2- ja 3-osaline muusikaline vorm õpitud lauludes ja kuulatud muusikas.
- Hääleliigid: mõisted sopran, alt, tenor, bariton, bass; nende eristamine kuulmise järgi.
- Tuntuid lauljaid eestist ja mujalt maailmast (hääleliikide kaupa).
- Pillirühmade tutvustamine: klahvpillid, puhkpillid, löökpillid, keelpillid; nende tundmine kõla ning välimuse järgi.

Õpiraskustega õpilased:

- Pöörata tähelepanu liikumisele muusika saatel, sh. laulumängudele.
- Laulumängudes kasutada eriliikumisega paaristantse.
- Heli tekitamine puhkpillil, muusikanäidete kuulamine.
- Puhkpillide ja löökpillide võrdlemine nii kuuldeliselt kui visuaalselt.

3.9.2. Õpitulemused

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab võimetekohaselt ja hääle individuaalseid omadusi arvestades;
- on omandanud ühislauluvara:

“Eesti Hümn” (Fr. Pacius)

“Oh sa õnnistav” (Sitsiilia rahvalaul)

“Sepapoisid” (kaanon)

“Kammertoon” (Norra rahvalaul)

“Lõikuselaul” (eesti rahvaviis)

Õpiraskustega õpilased:

- Laulab peast 5-6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga.
- Laulab Eesti hümnid (õpikust).

2) Meetrum ja rütm

- tunneb taktimõõte 2/4; 3/4; 4/4 kuulamise ja noodi järgi;
- oskab lahendada rütmiülesandeid;
- suudab koostada rütmiimprovisatsioone (laulude koosmänge) Õpiraskustega õpilased:
- Tunneb ära 3-osalise taktimõõdu, oskab seda seostada valsiga.
- Tunneb rütmivältust TA-A-A. .

3) Meloodia ja helilaad

- suudab laulda lihtsaid laule ja harjutusi astmenimedega; teab mõisteid duur ja moll;
- oskab duuri ja molli kuulmise järgi eristada;
- teab viiulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikule märkida;
- teab tähtnimede c; d; e; f; g; a; h asukohti noodijoonestikul.

Õpiraskustega õpilased:

- Teeb vahet marsil ja valsil, oskab valida õige liikumisviisi.

4) Muusika kuulamine

- kasutab muusika analüüsimiseks õpitud mõisteid ja teadmisi;
- tunneb 2- ja 3-osalist lihtvormi;
- teab erinevaid hääleliike: sopran, alt, tenor, bariton, bass;
- tunneb kõla ning välimuse järgi järgmisi pille:
- Puhkpillid: flööt, oboe, klarnet, fagott, trompet, metsasarv, tromboon, tuuba.
- Klahvpillid: klaver, akordion, orel, süntesaator.
- Keelpillid: viiul, vioola, tšello, kontrobass.

- Löökpillid: suur ja väike trumm, ksülofon, triangel, kastanjetid, tamburiin.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb ära puhkpillide mängu.
- Suudab eristada keel- ja löökpillide mängust.
- Oskab mängida laulumänge paarides, paaride vahetusega.

3.10. Muusikaõpetus 5.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)

3.10.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Hääle kõlavuse väljendusrikkuse arendamine fraseerimisel (kõlaühtluse ja pehme
- tooni saavutamise)
- Hääle individuaalsete omaduste arendamine.
- Harmooniataju arendamine: kaanonid ja lihtsad kahehäälsed laulud.

Õpiraskustega õpilased:

- Vokaalsete võimete arendamine.
- Vaba laulmine kõlava ja ilmeka häälega.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - Taktimõõtude 2/4; 3/4; 4/4 kordamine. - Kaheksandik-taktimõõdu tundmaõppimine seoses lauludega
- (W.A.Mozart "Nooditähed"; M.Pullerits "Pikad sajud")
- Rütm - Rütmivormide kordamine ja kasutamine neljandiktaktimõõdus. Rütmivormide paigutamine kaheksandik-taktimõõdudesse.
- Meloodia ja helilaad - Helilaadilise mõtlemise arendamine.
- Duuri ja moll-helilaadi kinnistamine
- Helistiku mõiste tundmaõppimine.
- Harmooniline ja meloodiline moll-helirida (tutvumine).
- Helistikud C-a; G-e; F-d (nende kirjepildi õppimine).
- Märkide diees- ; bemoll ja bekaar kasutamine noodikirjas ning tähenduse mõistmine.

Õpiraskustega õpilased:

- Mõiste takt ja taktimõõt selgitamine.
- Seos rõhulise osaga muusikas.
- Rütmiülesannete lahendamine 2-osalises taktimõõdus.
- 2- ja 3-osalise taktimõõdu võrdlus.
- Uus rütmivorm TAI-RI

3) Muusika kuulamine.

- Võrdlusoskuste, muusikalise analüüsi võime arendamine ning süvendamine.
- Seoste loomine ja leidmine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga.
- Kooriliigid: mudilas- , laste- , poiste- , nais- , mees- , segakoor. Kodukoha ja eesti tuntumad koorid ja dirigendid.
- Eesti ja kodukoha rahvalaulud- , laulikud, tantsud, pillid.
- Sümfooniaorkester - selle pillirühmad. Tuntumad orkestrid ja dirigendid eestis.
- Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Vene rahvamuusika ning pillide tutvustus.

Õpiraskustega õpilased:

- Muusika kuulamisel selgitada termineid: ansambel, valjenedes, vaibudes.
- Lasta kuulata, millised pillid mängivad.
- Muusika visualiseerimine (värvid, pildi valik, joonistamine).
- Tutvumine mõne Eesti tuntuma heliloojaga ja tema lauludega(Olav Ehala “Nukitsamees” muusika)

3.10.2. Õpitulemus

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab võimetekohaselt ja hääle individuaalseid omadusi arvestavalt;
- on omandanud ühislauluvara:
  - “Eesti lipp” (E.Võrk.)
  - “Kui Kungla rahvas” (K.A.Hermann.)
  - “Jaan läeb jaanitulele” (eesti rahvalaul)
  - “Nooditähelik” (W.A.Mozart.)
  - “Pipi laul” (J.Johanson.)

Õpiraskustega õpilased:

- Oskab laulda peast 5-6 laulu vaba ning kõlava tooniga ja selge diktsiooniga.

2) Meetrum ja rütm.

- Oskab lahendada ülesandeid neljandik-taktimõõdus.
- Tunneb ja teab kaheksandik-taktimõõdu tähendust.
- Suudab lahendada rütmiülesandeid.

Õpiraskustega õpilased:

- Oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid 2/4 taktimõõdus.
- Teeb vahet 2- ja 3- osalisel taktimõõdul.

3) Meloodia ja helilaad.

- Oskab laulda astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi.
- Teeb vahet mõistetel helilaad ja helistik.
- Teab helistike C-a; G-e; F-d;
- Tunneb märke diees- ; bemoll ja bekaar oskab neid märkida noodijoonestikule.

Õpiraskustega õpilased:

- Saab aru väljenditest: valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes.
- Oskab oma hääletugevust vastavalt muuta.

4) Muusika kuulamine.

- Kasutab muusika analüüsimisel õpitud muusikalisi mõisteid ja teadmisi.
- Teab erinevaid kooriliike : mudilas- , laste- , poiste-, nais-, mees, segakoor.
- Oskab nimetada tuntud koore ja dirigente, kes tegutsevad eestis/maailmas.
- Suudab nimetada ning kirjeldada, kuulmise järgi eristada eesti rahvapille: torupill, kannel, parmupill, sarvepill.
- Teab nimetada naaberrahvaste rahvapille ja olulisemaid heliloojaid:
  - J.Sibelius
  - C.M.Bellmann
  - E.Grieg
  - P.Tšaikovski
  - R.Pauls
  - K.Ciurlionis

Õpiraskustega õpilased:

- Oskab iseloomustada kuulatud muusikat. Teab mõnd Eesti heliloojat. Laulab kaasa Eesti hümnid.

3.11. Muusikaõpetus 6. KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)

3.11.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Hääle kõlavuse ja väljendusrikkuse arendamine fraseerimisel.
- Laulude ilmikas esitamine.
- Hääle individuaalsete omaduste arendamine.
- Harmooniataju süvendamine: kaanonid ja lihtsad 2-häälsed laulud.

Õpiraskustega õpilased:

- Tutvumine vanema rahvalaulu-regilauluga.
- Regilaulude laulmine.
- Algriim.

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum - Taktimõõtude 4/4; 3/4; 2/3; 3/8; 6/8 süvendamine ja kasutamine rütmülesannetes, kuulamisülesannetes ning lauludes. Vahelduva taktimõõdu tundmaõppimine.
- Rütm - Varem õpitud rütmivormide süvendamine, kasutamine improvisatsioonides, laulu rütmisaadetes.
- Meloodia ja helilaad - Helilaadilise mõtlemise arendamine.
- Dünaamikamärkide pp; p; mp; mf; f; ff; cresc.; dim.; mõistmine ja kasutamine õpitavates lauludes.
- Agoogikamärkide, tempo mõiste tundmaõppimine (Largo, Adagio, Andante, Moderato, Allegretto, Allegro, Presto, Prestissimo, Accelerando, piu mosso, muno mosso, ritenuto).
- Mõistete: a tempo, da capo al fine tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- 2/4 ja 4/4 taktimõõt. Rütmsilbid RI-TAI, TA-A-A-A. Duur- ja moll helilaad: ühe ja sama muusikapala esitamine nii duur kui ka moll helilaadis.

3) Muusika kuulamine.

- Võrdlusoskuse, muusikalise analüüsivõime arendamine.
- Seoste loomine ja leidmine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga.
- Euroopa rahvaste muusika tutvustamine, (pillid, karakter, tantsud, heliloojad) orienteerumaks euroopa kultuuriruumis.

Õpiraskustega õpilased:

- Eesti rahvapillidega tutvumine. Kooriliigid, häälerühmad.

3.11.2. Õpitulemused

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab võimetekohaselt ja hääle individuaalseid omadusi arvestavalt;
- on omandanud ühislauluvara:

“Kas tunned maad” (J.Berat.)

“Mu isamaa armas” (rahvalik laul)

“Ärkamise aeg” (R.Eespere)

“Püha öö” (F.X.Gruber)

“Kevade laul” (A.Mattiisen)

“Laul rõõmule” (L.van Beethoven)

Õpiraskustega õpilased:

- Oskab laulda regilaulu.
- Tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaululiike.

2) Meetrum ja rütm.

- Tunneb taktimõõte 2/4; 3/4; 4/4 kuulmise ja noodi järgi.
- Oskab neid kasutada rütmiülesannete täitmisel.
- Teab kaheksandik taktimõõdu tähendust.
- Oskab kasutada rütmivorme

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb õpitud rütmisstruktuure lauludes, muusikas.

3) Meloodia ja helilaad.

- Suudab laulda astmetega lihtsaid laule ja harjutusi.
- Orienteerub mõistetes duur- , moll- , helilaad, helistik, kolmkõla.
- Oskab määrata helistiku noodipildi alusel.
- Teab bemolli, diesi ja bekaari tähendust.

Õpiraskustega õpilased:

- Eristab duur- ja moll helilaadi kuulmise järgi.
- Eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält.
- Oskab nimetada häälerühmi kooris.

4) Muusika kuulamine.

- Kasutab muusika analüüsimisel õpitud muusikalisi mõisteid ja teadmisi.
- Oskab iseloomustada Suurbritannia, Iiri, Taani, Austria, Ungari,
- Poola ja Saksa muusikat.
- Tunneb nende rahvaste pille ja tuntumaid heliloojaid.
- Teab nende maade muusikuid ja ansambleid.
- Oskab neid võrrelda eesti muusikutega.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb eesti olulisemaid rahvapille, teab nende nimetusi.

3.12. ÕPITULEMUSED II KOOLIASTME LÄBIMISEL

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaalinstrumentaal koosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;

- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

3.13. Muusikaõpetus 7. KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)

3.13.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Väljendusrikas laulmine ja kõlaühtlus.
- Hääle individuaalsete omaduste kujundamine.
- Laulmine ja häälehoid häälemurde perioodil.
- harmooniataju arendamine kaanonite ja lihtsate mitmehäälsete laulude kaudu.

Õpiraskustega õpilased:

- Töö häälega. Häälemurre. Kuidas häält häälemurde perioodil hoida.
- Tutvumine eesti uuema rahvamuusikaga. Vanema ja uuema rahvamuusika võrdlus. Tutvumine euroopa rahvaste muusikaga (Saksa, Austraalia, Ungari, Poola, Suurbritannia).

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum, rütm - Rütmivormide triool ja sünkoop tundmaõppimine neljandiktaktimõõdus.
- Rütmi vormide süvendamine, kasutamine harjutustes.
- Rütmiimprovisatsioonide koostamine.
- Meloodia ja helilaad - Helistike D-h; B-g tundmaõppimine. Bassivõtme tutvustamine seoses lauludega. (Kiigelaul - eesti rahvalaul). Agoogikamärkide: ritenuto, accelerando, allegro, moderato, andante, largo mõistmine ja kasutamine muusitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- 3/4 taktimõõdus rütmiülesannete lahendamine, meloodia jagamine taktideks.
- Uued rütmid: TI-RI-TI-RI, TI-TI-RI, TI-RI-TI; rütmide äratundmine.

3) Muusika kuulamine.

- Teadliku muusika kuulamise arendamine.
- Pillikoosseisude: duo, trio, kvartett, kvintett, septett, oktett, kammerorkester, keelpilliorkester, puhkpilliorkester, sümfooniaorkester tundmine ning eristamine.
- Eesti ning maailma tuntud orkestrid ja dirigendid.
- Maailma rahvaste erinevate muusikastiilide tundmaõppimine:
  - Prantsuse - šansoon, ballett
  - Itaalia - madrigal, ooper
  - Hispaania - flamenco, bolvo
  - Iisrael - vaimulik laul
  - India - raga
  - Hiina - pentatoonika, pekingi ooper
  - Jaapan - gagahu
  - Bali-Jaava saared - gamellaan
  - Araabiamaad - makaamid
  - Põhja-Ameerika - spirituaal, bluus, kantrimuusika, kauboilaul
  - Ladina-Ameerika - samba, rumba, cha-cha-cha, tango,
- calypso, reggae
- Samade maade pillide eristamine (nii kuulmise kui pildi järgi).
- Pillid: kinnor, didgeridoo, tablad, sitar, sarod, pungi, pipa, koto, gendu, ud, rabab, zurna, kora, bandzo.

Õpiraskustega õpilased:

- Kooriliikide ja orkestripillide äratundmine kõla järgi.
- Ühe ja sama kooriteose erinevad seaded eri kooriliigile, võrdlemine.
- Eesti kaasaja tuntumad dirigendid, lauljad, koorid, orkestrid.

4) Õppekäigud

Kontserdi või muusikalavastuse külustus (poolaastas 1). Arutlemine, analüüsimine,

põhjendamine muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.
Muusikalise oskussõnavara kasutamine.

3.13.2. Õpitulemused

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- laulab vastavalt vokaalsetele võimetele;
- oskab kasutada häält häälemurde perioodil;
- on omandanud ühislauluvara:
  - “Eesti Hümn” (Fr.Pacius)
  - “Kaunimad laulud” (Fr.Saebelmann)
  - “Dona nobis pacem” (kaanon)
  - “Vivala musika” (kaanon)
  - “Kallis kodu” (eesti rahvalaul)

Õpiraskustega õpilased:

- Teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja oskab neid rakendada häälemurde perioodil.
- Tunneb ja oskab võrrelda vanemat rahvalaulu.

2) Meetrum ja rütm.

- Eristab lauludes ja kuulatud muusikas 2/4; 3/4; 4/4 taktimõõtu;
- Tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme
- Oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel ning instrumentaalsete koosmängude loomisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunnetab rõhulist osa 3/4 taktimõõdus.
- Oskab seda seostada vastavate liigutustega.

3) Meloodia ja helilaad.

- Oskab määrata kuulmise järgi laulu, muusikapala helilaadi.
- Tunneb helistikku C-a; G-e; D-h; F-d; B-g.
- Teab agoogikamärke: rit., accel., allegro, moderato, adagio, largo.
- Oskab neid kasutada musitseerimisel ja muusika iseloomustamisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Eristab kõrget, madalat mees- ja naishäält. Oskab neid nimetada.

4) Muusika kuulamine.

- Kasutab muusika analüüsimisel muusikalist sõnavara.
- Teab ja oskab eristada/iseloomustada sümfoonia-, puhkpilli-, keelpilli- ja dzässorkestrit.
- Orienteerub erinevate maailmarahvaste muusikas, suudab neid võrrelda.
- Külastab kontserte või muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb rahvapille, oskab neid nimetada.
- Teeb muusika kuulamisel vahet kooriliikidel, oskab neid nimetada.

3.14. Muusikaõpetus 8.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)

3.14.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Väljendusrikas laulmine ja kõlaühtlus.
- Hääle individuaalsete omaduste kujundmine.
- Laulmine ja häälehoid häälemurde perioodil.
- Harmooniataju arendamine kaanonite ja lihtsate mitmehäälsete laulude kaudu.

Õpiraskustega õpilased:

- Vokaalsete võimete ning hääle individuaalsete omaduste arendamine. Laulmisel pöörata tähelepanu diktsioonile ja väljendusrikkusele ning õigele hingamisele.
- Tutvumine erinevate ajastute muusikaga. Luua terviklik pilt ajastust (mis sündmused leidsid aset, kuidas maaliti, kuidas ehitati, milliseid rõivaid kanti jne.)

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum ja rütm - Rütmivormide süvendamine ja nende kasutamine neljandiktaktimõõdus (harjutustes ja improvisatsioonides).
- Meloodia ja helilaad - Intervalli ja akordi mõiste tutvustamine.

- Bassivõtme tutvustamine ja tundmaõppimine.
- Muusikalise lauseehituse tundmaõppimine (motiiv, o fraas, lause, periood) seoses laulude õppimisega.
- Artikulatsioonimärkide: staccato, legato tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Põhjalikum tutvumine noodikirjaga. Mõisted viulivõti, bassivõti, nende noodikiri.
- Nootide astme-, täht- ja silpnimed. Astmete määramine õpitud lauludes.
- Anda põhjalikum ülevaade järgmistest muusikalistest terminitest: sümfoonia, sümfooniaorkester, ooper, operett, muusikal, ballett.

3) Muusika kuulamine.

- Teadliku muusika kuulamise arendamine.
- Tutvumine populaarmuusika stiilidega:
- Briti 1960.a. pop- ja rock-muusika.
- Folk- ja kantrimuusika.
- Heavy rock.
- Progressiivne rock, jazzrock, fusion, Disko, funk,
- punk, new wave.
  - Tuntumad ansamblid ja solistid, kes neid stiile esindava (eestis ja mujal maailmas).

Õpiraskustega õpilased:

- Pillirühmad sümfooniaorkestris ja pillid . Klahv- ja elektronpillid.
- Tutvumine kaasaegsete muusikastiilidega (punk, reggae, rock, räpp jne.).
- Muusikanäidete kuulamine.

4) Õppekäigud

- Kontserdi või muusikalavastuse külastus (poolaastas 1).
- Arutlemine, analüüsimine ja põhjendamine, oma arvamuse avaldamine muusikaelamuste kohta.

3.14.2. Õpitulemus

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Laulab vastavalt vokaalsetele võimetele.
- Oskab kasutada häält häälemurde perioodil.
- On omandanud ühislauluvara:
  - “Hoia, Jumal Eestit” (J.Aavik)
  - “Koolikell” (U.Naissoo)
  - “Yesterday” (J.Lennon – P.McCartney)
  - “Oh mina väike mehikene” (eesti rahvalaul)
  - “Põhjamaa” (Ü.Vinter).

Õpiraskustega õpilased:

- Laulab peast 5-6 laulu; laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga;

2) Meetrum ja rütm.

- Eristab lauludes ja kuulatud muusikas 2/4; 3/4; 4/4 taktimõõtu.
- Tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme
- Oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel ning improvisatsioonide loomisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4. Oskab lahendada neis rütmiülesandeid.

3) Meloodia ja helilaad.

- Oskab määrata kuulmise järgi laulu, muusikapala helilaadi:
- Tunneb helistikke C-a; G-e; D-h; F-d; B-g;
- Teab intervalli ja akordi mõistet.
- Teab artikulatsioonimärke, staccato, legato tähendust.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb viiuli- ja bassivõtit; oskab määratleda õpitud laulus astmeid;

4) Muusika kuulamine.

- Kasutab muusika kuulamise analüüsis muusikalist sõnavara.
- Teab, eristab ja oskab iseloomustada muusikastiile: biitmuusika, folkmuusika, heav rock, progresiivne rock, jazzrock, fusion, disko, funk, punk, new ware.

- Oskab nimetada tuntuid ansambleid, soliste eestist ja mujalt maailmast.
- Oskab nimetada tuntud ansambleid, soliste eestist ja mujalt maailmast.
- Küllastab kontserte või muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Teab erinevaid muusikažanre ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia; teab pillirühmi sümfooniaorkestris; on tuttav kaasaegse muusikaga.

3.15. Muusikaõpetus 9.KLASS (1 nädalatund, kokku 35 TUNDI)

3.15.1. Õppesisu

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Väljendusrikas laulmine ja kõlaühtlus.
- Hääle individuaalsete omaduste arendamine.
- Laulmine ja häälehoid häälemurde perioodil.
- Harmooniataju arendamine kaanonite ja lihtsate mitmehäälsete laulude kaudu.

Õpiraskustega õpilased:

- Loomuliku hääle, hea diktsiooni ja õige hingamisega väljendusrikas laulmine. Laulud, mida käsitleda võiksid olla väga eriilmelised ja erinevatest stiilidest, et õpilased saaksid rakendada oma muusikaalaseid teadmisi nende interpreteerimisel.
- Luua lauludele erinevaid kaasmänge. Oluline on arendada laste loovust nii rütmisaate kui pillide valikul

2) Muusikaline kirjaoskus.

- Meetrum ja rütm - Rütmiimprovisatsioonide ja ülesannete lahendamine varem omandatud rütmifiguuridega.
- Meloodia ja helilaad - Agoogikamärkide ritenuto, accelerando, allegro, moderato, andante, adagio, largo kasutamine musitseerimisel.
  - Artikulatsioonimärkide staccato, legato tähenduse mõistmine ning kasutamine musitseerimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Loovuse arendamine. Rütmiimprovisatsioonide väljamõtlemine, sobivate pillide, vahendite leidmine.
- Rütmiülesannete lahendamine õpitud taktimõõtudes. Õpitud rütmistruktuuride kinnistamine. Laulude rütmianalüüs, rütmi koputamine.

3) Muusika kuulamine.

- Teadliku muusika kuulamise süvendamine.
- Õpib tundma homofoonilist ja polüfoonilist mitmehäälsust.
- Tutvub muusikavormide ja zanritega: variatsioonid, rondo, fuuga, sonaat-allegro, missa, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett, süit, avamäng, oratoorium, kantaat, ooper, ballett, muusikal, operett.
- Õpib tundma väljapaistvamaid heliloojaid seoses muusikavormide jazanritega.
- Tutvub eesti popmuusikaga.
- Saab ülevaate filmimuusikast jne.

Õpiraskustega õpilased:

- Eriilmeliste muusikapalade kuulamine ja nende iseloomustamine kasutades muusikalisi väljendusvahendeid (meloodia liikumine, tempo) ning muusikalisi oskussõnu.
- Muusikat kuulates arendatakse analüüsi võimet ja võrdlusoskust.

4) Õppekäigud

- Kontserdi või muusikalavastuse külastus (poolaastas 1).
- Muusikaelamuse arutlemine, analüüsimine, põhjendamine kirjalikul, suulisel või muul loovalviisil. Muusikaline oskussõnavara.

3.15.2. Õpitulemus

1) Laulmine ja hääle arendamine.

- Laulab vastavalt vokaalsetele võimetele vabalt ja emotsionaalselt.
- Oskab kasutada häält häälemurdeperioodil.
- On omandanud ühislauluvara:
  - “Mu Isamaa on minu arm” (G.Ernesaks).
  - “Laul pistodast” (U.Naissoo).
  - “Nii vaikseks kõik on jäänud” (R.Rannap).

“Valged jõulud” (I.Berlin).

“Majakene mere ääres” (Ü.Vinter).

Õpiraskustega õpilased:

- Laulab pingevabalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule.
- Väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.
- On omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;

2) Meetrum ja rütm.

- Eristab lauludes ja kuulatud muusikas 2/4; 3/4; 4/4 taktimõõtu .
- Tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivormi
- Oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmstruktuure;

3) Meloodia ja helilaad.

- Oskab määrata kuulmise järgi laulu, muusikapala helilaadi.
- Tunneb helistikke C-a; G-e; D-h; F-d; B-g.
- Oskab kasutada artikulatsiooni ja agoogikamärke (rit., acc., allegro, moderato, andante, adagio, largo, staccato, legato).

Õpiraskustega õpilased:

- On omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;

4) Muusika kuulamine.

- Kasutab muusika analüüsimisel muusikalist sõnavara.
- Eristab homofoonilist ja polüfoonilist muusikat.
- On tutvunud muusikavormide ja zanritega: variatsioonid, rondo, fuuga, sonaat-allegro, missa, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett, süit, avamäng, kantaat, ooper, oratoorium, muusikal, ballett, operett.
- Külastab kontserte või muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.

Õpiraskustega õpilased:

- Nimetab levinumaid õpitud muusikapalu.

- On omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse.

ÕPITULEMUSED PÕHIKOOLI LÕPETAMISEL:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 8) väljendab oma arvamust kuuldud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- 12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

Õpiraskustega õpilased:

- 1) laulab pingevabalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule;
- 2) nimetab õpitud levinumaid muusikapalu;
- 3) on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;
- 4) tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmisstruktuure (2/4, 3/4, 4/4);
- 5) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.